

መፀሐፍ ቅዱስን

የተረጎመ

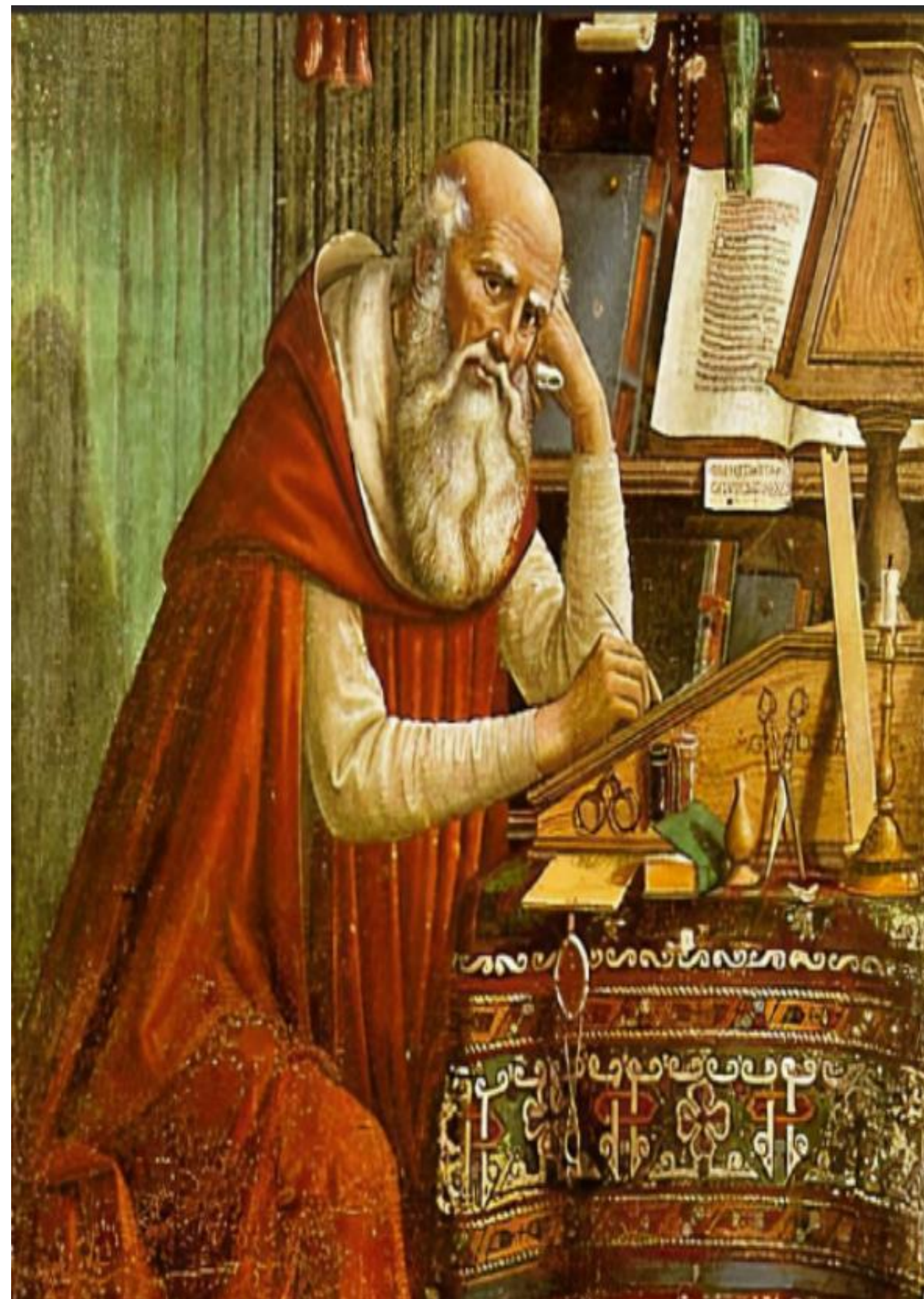
(People Involved in Translating the Bible)

☐ ዩሴቢየስ ሀይራኖሙስ

(Eusebius Hieronymus)

የኖረበት ዘመን - 347 - 420 ዓ.ም

- ዩሴቢየስ ቅዱስ ጅሮም ወይም "Saint Jerome" በመባል ይታወቃል።
- ይህ ሰው የካቶሊክ ካህን ፤ የስነመለኮት እና የታሪክ አጥኝ የነበረ ነው።
- ቅዱስ ጅሮም መጽሐፍ ቅዱስን ከአብራይስጥ ወደ ላቲን የተረጎመ ሰው ሲሆን የተረጎመውም ቬልጌት (Vulgate) በመባል ይታወቃል።

- ሹልጌት ማለት ተራው ማህበረሰብ የሚረዳው እንደማለት ነው። በዘመኑም እብራይስጥን የሚረዳ ሰው እጅግ ጥቂት ስለነበረ መጽሐፍ ቅዱስን ወደ ላቲን ተርጉሟል። ይህ ትርጉምም እንደ መመዘኛነት (Standard) ያገለግላል።
- ቅዱስ ጅሮም እብራይስጥን የተማረው ብሉይ ኪዳን በመጀመሪያ በእብራይስጥ ስለተፃፈ ሲሆን ለአምስት አመታት በሳይሪያን በረሀ በመቆየት ቋንቋውን ከመቻል አልፎ ለመተርጎምም በቅቷል።
- አዲስ ኪዳን ደግሞ መጀመሪያ በኮኔ ግሪክ ቋንቋ የተፃፈ ስለነበር የግሪክ የቋንቋ ክህሎትንም በፊት ከሚችለው በላይ በምንኩስናው ወቅት ለማሳደግ ችሏል። ይህም ለትርጉም ስራው እጅግ ረድቶታል።

፩ ጆን ዊክሊፍ

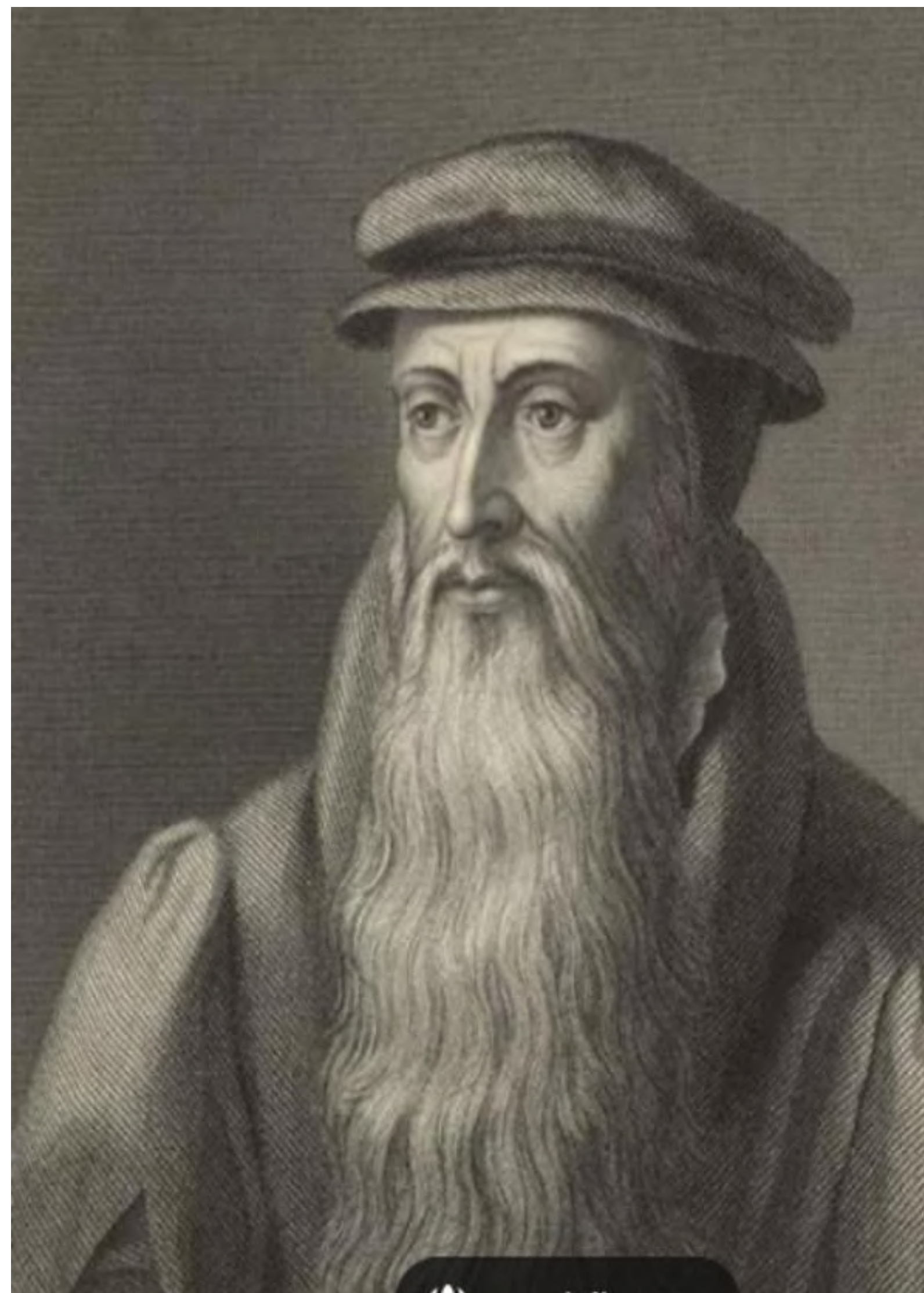
(John Wycliffe)

የኖረበት ዘመን - 1320 - 1384

- ጆን ዊክሊፍ በአስራ አራተኛው ክፍለ ዘመን የነበረ እንግሊዝዊ ፈላስፋ እና ቲዎሎጂያን የነበረ ሲሆን "The morning star of reformation" በመባልም ይታወቃል።
- መጽሐፍ ቅዱስንም ከቩልጌት ላቲን ወደ እንግሊዝኛ የተረጎመ እና እንዲሁም በርካታ ከመጽሐፍ ቅዱስ የተቀዱ መጽሐፍትን የጻፈ ሰው ነው።

- ከጻፈውም መጽሀፍት መካከል ተራው ህዝብ መጽሐፍ ቅዱስን አለማወቁን ተከትሎ በጊዜው የነበረችውን የካቶሊክ ቤተክርስቲያን ያልተገባ ሀብት እና ስልጣን ማካበቷን ተቃውሞታል።
- በተጨማሪም "ሎላርድ" የሚባል የመጽሐፍ ቅዱስ የጥናት ቡድን በማቋቋም ቃሉን መሰረት ያደረገ ትምህርትን ያሰራጩ ሰው ነው።
- በዘመኑም የማተሚያ መሳሪያ ስላልነበረ ጆን ዊክሊፍ እና ተከታዮቹ በእጃቸው በርካታ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ጽሁፎችን በማዘጋጀት በብዛት ሲያሰራጩ እንደነበረ ይነገራል።
- ዊክሊፍ በኖረበት እድሜ የመጽሐፍ ቅዱስን ተደራሽነት ለማስፋፋት ትጋትን ያሳየ ሰው ነበር።

☐ ዴዲሪየስ ኢራስሙስ

(Desiderius Erasmus)

የኖረበት ዘመን - 1466/69 - 1536 ዓ.ም

የትውልድ ስፍራ - ሮተርዳም፣ ሆላንድ

- በጊዜው አብዛኞቹ የምዕራባውያን ቤተክርስቲያኖች ይጠቀሙ የነበረውን የጀርመን ሹልጌት ነበር።
- አውሮፓን በማሰስ የግሪክ ቅጂዎችን ሰብስቧል።
- ቀድሞ ከነበሩ የግሪክ ፅሁፎች ተነስቶ አዲስ የአዲስ ኪዳን ትርጓሜን በላቲን ከግሪክ ማጣቀሻ ጋር አዘጋጀ።
- በመጽሐፉ መቅደም ላይም እውነተኛ የመፅሀፍ ቅዱስ ቃላትን መረዳት ለእውነተኛ መንፈሳዊነት ያለውን ገልጿል።
- ሁለተኛውም የአዲስ ኪዳን እትሙም ብኋላ ላይ ለፕሮቴስታንት ተሀድሶ አስጀማሪው ማርቲን ሉተር ለጀርመን ትርጓሜው ትልቅ አበርክቶት አለው።

☐ ማርቲን ሉተር

(Martin Luther)

የኖረበት ዘመን - 1483 - 1546 ዓ.ም

የትውልድ ስፍራ - አይስሌቤን፣ ጀርመን

- ማርቲን ሉተር በጊዜው ከነበረች የካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ልምምዶች ላይ ጥያቄ በማንሳት የፕሮቴስታንት እምነትን እንዳስጀመረ ይነገራል።
- ይሁን እንጂ ማርቲን እስከ 1505 ድረስ ከህይማኖታዊ ነገሮች የራቀ የጊዜው መደበኛ ሰው ነበረ ነገር ግን በ1505 በተገጠመው ለህይወቱ አስጊ በሆነ ክስተት ወደ ሃይማኖታዊ ጉዳዮች በይበልጥ ማተኮር ጀመረ።
- በ1507 ከህነትን በ1512 ደግሞ በስነ መለኮት ዶክትሬቱን ያገኘ ሲሆን በዊተንበርግ ዩኒቨርሲቲ ፕሮፌሰር መሆን ችሏል።

- በአስተምህሮው ስለተወገዘ ተደብቆ በነበረበት ዊተንበርግ ቤተመንግስት ውስጥ ሰፊ ጊዜን አግኝቶ ነበር።
- ከዚህ በኋላ በነበሩት ጊዜያት የእኢራስመስን የላቲን/ግሪክ ትርጓሜ በመጠቀም መፅሐፍ ቅዱስን ወደ ጀርመንኛ መተርጎም ችሏል።
- በጀርመንኛ የተተረጎመ የመጀመሪያው መፅሐፍ ቅዱስ ባይሆንም ተራው ማህበረሰብ ሊረዳቸው በሚችሉ ቃላቶች ፅፏቸው ስለነበር ለተሃድሶው መቀጣጠል ትልቅ አስተዋጾን አበርክቷል።

□ ቴዎዶር ቤዛ

(Theodore Beza)

የኖረበት ዘመን - 1519 - 1605 ዓ.ም

የትውልድ ስፍራ - ሴኬንዲ፣ ፈረንሳይ

- በጄኔቫ በነበረው የፕሮቴስታንት ተሐድሶ ላይ ከጀን ካልቪን ጋር ትልቅ አሻራን ያሳረፈ ሰው ነበር።
- የቴዎዶር ቤዛ የአዲስ ኪዳን የግሪክ እና የላቲን ትርጉሞች ለጄኔቫ እና ለኬጄቪ መጽሐፍ ቅዱስ ትርጉሞች መሰረታዊ ምንጭ ነበር።
- ቴዎዶር ቤዛ በ 1565 እና በ1604 መካከል በግሪክ ብዙ የአዲስ ኪዳን እትሞችን አሳትሟል ለእነዚህም የኢራስመስን እትሞች መሰረት አድርጎ እንዲሁም በተጨማሪ ጥንታዊ ፅሁፎችን እና ከራሱ ግምታዊ ማሻሻያዎችን አካቷል።

ጳጳሮስ ጳውሎስ/ስቴፋኖስ

(Robert Estienne/Stephanus)

የኖረበት ዘመን - 1503 - 1559 ዓ.ም

የትውልድ ስፍራ - ፓሪስ፣ ፈረንሳይ

- በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ በሰራው ስራ በጽሑፎቹ ትክክለኛነት እና የአጻጻፍ ጥራት የሚታወቅ የፈረንሳይ አታሚ ነበር።
- የ1551 እትሙም በግሪክ ቋንቋ የተጻፈ የአዲስ ኪዳን እትሙም በኢራስመስ እትም ላይ ተመስርቶ የተወሰኑ ማሻሻያዎችን ከተጨማሪ ከተገኙት ጥናታዊ ጽሑፎች ያካተተ ነበር።
- በተጨማሪ እስቴፋኖስ በ1551 ባወጣው እትሙ የምዕራፍ ቁጥሮችን ያካተተ ሲሆን ይህም በመጽሐፍ ቅዱስ አንባቢያን ዘንድ ትልቅ ማሻሻያ ነበር።

☐ የንጉሥ ያዕቆብ ትርጉም

(King James Version)

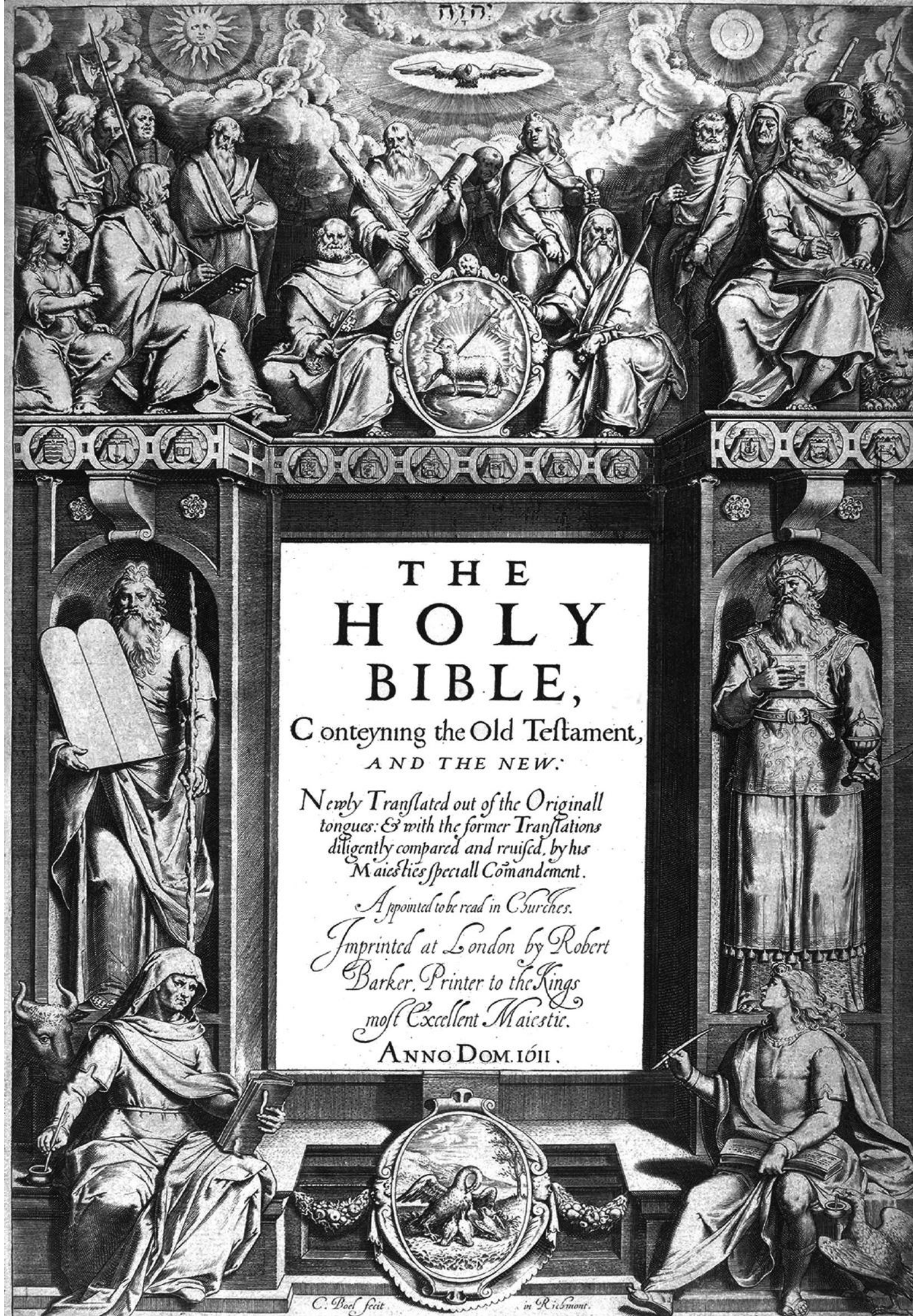
የመጀመሪያ ትርጉም- 1611ዓ.ም

የትርጉም ስፍራ - አንግላንድ

- በ1604፣ ያዕቆብ የኢንግሊዝ ንጉሥ ሆኖ ከተሾመ በኋላ በራሱ ሰብሳቢነት በሀምፕተን ኮርት ፓላስ በተካሄደው የቤተ ክርስቲያን ሰዎች ጉባኤ ላይ በጊዜው የነበሩት የኢንግሊዝኛ የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉሞች የተበላሹና ለዋናው እውነት መልስ የማይሰጡ በመሆናቸው አዲስ የኢንግሊዝኛ ትርጉም እንዲታተም በተነሣ ጥያቄ የትርጉም ስራው እንዲጀመር ተደርጓል።
- የንጉሥ ያዕቆብ ትርጉም በዚህ ደረጃ ተወዳጅነትን ያተረፈው በጣም ታማኝ እና ምሁራዊ ትርጉም ስለነበር ነው።

- ንጉሡ ትርጉሙን እንዲያደርጉ ሃምሳ አራት ከእንግሊዝ ትላልቅ የሚባሉ የዕብራይስጥ እና የግሪክ ምሁራንን ሾሞ ከእነዚህ ውስጥ አርባ ሰባት ብቻ የሆኑት በሰራው እደተሳተፉ ይመስከርላቸዋል። ከእነዚህም መካከል
 - ❖ ሪቻርድ ባንክሮፍት የመተርጎም ሂደቱን በማደራጀት እና ከእንግሊዝ ቤተክርስቲያን አስተምህሮዎች ጋር መጣጣሙን በማረጋገጥ ረገድ ትልቅ ሚና ነበረው።
 - ❖ ላንሴሎት አንድሪው የእሱ የስነ-መለኮት እውቀት እና የቋንቋ ችሎታዎች ለትርጉም ሂደቱ ወሳኝ ነበሩ። አንድሪው የስ ከትርጉም ኮሚቴዎች አንዱን ይመራ የነበረ ሲሆን በምሁራዊ ጥንካሬው ይታወቅ ነበር።
 - ❖ ኤድዋርድ ሊቭሊ በዕብራይስጥ ቋንቋ የተካነ ምሁር እና ተርጓሚ ነበር። እውቀቱ የብሉይ ኪዳንን ጽሑፎች ለመተርጎም ትልቅ እገዛ ነበረው። ላይቭሊ የትርጉም ኮሚቴ አባል የነበረ ሲሆን የዕብራይስጥ ቅዱሳን ጽሑፎች በትክክል እንዲተረጎሙ አስተዋጽኦ አበርክቷል።

ባ ቆንስጠንጢኖስ ቮን ቲሽሮዶፍ

(Constantin von Tischendorf)

የኖረበት ዘመን-1815-1874 ዓ.ም

- ፍሬድሪክ ቆንስጠንጢኖስ ቮን ቲሽንዶርፍ(1815-1874 ዓ.ም)
ብዙ የብራና ጽሑፎችን እና የአዲስ ኪዳን ቁርጥራጮችን
ለህትመት ለማዘጋጀት ህይወቱን የሰጠ ሰው ነበር።
- ለትዳር ጓደኛው በጻፈው ደብዳቤ ላይ “አንድ ቅዱስ ሥራ
አጋጥሞኛል ይህም የመጀመሪያውን የአዲስ ኪዳንን
መልክ መልሶ ለማግኘት የሚደረግ ትግል ነው” የሚል
ተገኝቷል።

C. Tischendorf.

• በሃያ አምስት ዓመቱ እጅግ በጣም አድካሚ የሆነውን ኮዴክስ ኤፍሬምን የመለየት ሥራ ጀመረ፤ይህ

የአምስተኛው ክፍለ ዘመን የግሪክኛ የእጅ ጽሑፍ

በአሥራ ሁለተኛው ክፍለ ዘመን በነበረው የሶርያ ቤተ ክርስቲያን አባት ኤፍሬም እንደገና ጥቅም ላይ ውሏል።

• ስምንት የአዲስ ኪዳን እትሞችን በ1841-1872 ዓ.ም አዘጋጅቷል። በተጨማሪም ወደ ሁለት ደርዘን የሚጠጉ የአዲስ ኪዳን የእጅ ጽሑፎችን ማዘጋጀት ችሏል።

• ከቲሽንዶርፍ በጣም አስፈላጊ ግኝቶች አንዱ በሴንት ካትሪን የሚገኘው ኮዴክስ ሲናይቲከስ ነው።

• ቲሽንዶርፍ በጊዜው የነበሩትን የቤተ ክርስቲያን አባቶች የእጅ ጽሑፎች፣ ቅጂዎችና ጽሑፎች መርምሯል።በእሱ ዘመን የነበሩት ምንጮች እምብዛም ቢሆኑም ከእሱ ብኋላ ለሚመጡት ሰዎች የሰራው ትክክለኛ ስራ መንገድ ጠራጊ በመሆን አገልግሏል።

